

РАДНИЧКЕ НОВИНЕ

ОРГАН СРПСКЕ СОЦИЈАЛНЕ ДЕМОКРАТИЈЕ

УРЕДНИШТВО
И
АДМИНИСТРАЦИЈА
НАЛАЗЕ СЕ
У ШТАМПАРИЈИ
„ГУТЕНБЕРГ“

Број 5 пара

Излазе сваки дан

КО ВЛАДА НА БАЛКАНУ

3. Официри и династије

У обавештењима која је дао атинској штампи, Венизелос каже на једном месту ово:

„Предао сам саопштење сер Едуарда Греја Његовом Величанству (тојест, позивање Грчке да пошље војну помоћ Србији. Пр. Ур.) Сем тога, позвао сам потпуковника Метаксаса, начелника одељења при генералштабу да даде заједно са тим своје мишљење о војној помоћи коју треба пружити Србима. Г. Метаксас је био мишљења да заједничка акција са Румунијом, као год и један грчко-румунски савез не би били довољни да отклоне бугарску опасност. Г. Метаксас је сматрао да нам је неопходно потребна сарадња Бугарске, и ако би она могла и као савезница напасти једнога дана Грчку.... Г. Метаксас био је мишљења да енглески предлог треба одбацити. Такво је било мишљење генералштаба које је он истакао у шоку министарске кризе, и он се није ограничавао само на то да ствар гледа са чисто војне тачке, него је још истакао и препоручивао своју политику, која није допуштала ни по какву цену и ни под каквим условом да Грчка напусти своју неутралност па ма какве биле гаранције и компензације које би се њој дале!“

Јасно је и сувише шта Венизелос оће овим да каже. Господа официри свакако да нису за неутралност зато што су пацифисти и противници рата; него зато што су присталице Немачке и Аустрије а противници политике споразума на Балкану, противници Балканске Конфедерације. А кад је реч о официрима, онда дабогме то у првом реду важи за врховне команданте. Себични интереси династија и милитараца, помешани са средње-вековним традицијама и шовинистичком мржњом, надјачали су и овога пута једну паметну и реалну политику балканскога споразума која би задовољила не само интересе народних маса него ако оћемо и правилно сваћене, шире интересе и саме буржоазије на Балкану. И ма да је, у овом случају, представник такве политике био један од најпопуларнијих и, нема сумње, најспособнијих државника не само на Балкану него и у целој Европи, ма да се за политику балканскога споразума анга-

жовао у Грчкој један Венизелос — ипак је он банкротирао заједно са својом политиком, а нашло се у редовима грчке буржоазије и сувише лакеја за спровођење тесногрудих и безумних династичких, официрских и шовинистичких тенденција.

На овом се примеру до очигледности показало да у Грчкој влада, неограничено влада, једна династичка и милитаристичка клика. На овом се примеру документовало очигледно и опипљиво оно што Балканска Социјална Демократија толико година доказује: документовало да су дворови и генералштаби највећа препрека Балканском Споразуму и Балканској Федерацији. И на овом се примеру, нажалост, потврдило да политика балканскога споразума нема код балканске буржоазије чак ни онда изгледа на успех, или бар на победу у будућности, када се за њу ангажују и заложе, најпопуларнији буржоаски политичари, и највећи буржоаски ауторитети!

Жалостан пример! бедне перспективе Балкана! И оно што се сад догађа у Грчкој, то се већ догађало и догађаће се у Србији и у Бугарској. Грчки генералштаб спречава 1915 споразум са Бугарском! Српски генералштаб онемогућава 1913 споразум са Бугарском! Бугарски генералштаб гура 1913 земљу у рат са Србијом и Грчком, у моменту кад парламенат у Београду, истина тек под пресијом рускога цара, вотира политику арбитраже и мирно решење спора!

Ето ко влада Балканом и ето ко је највећа препрека слози и срећи намучених балканских народа!

НА БРЗУ РУКУ

Комунална политика у Србији

Добио сам овај дневни ред за седницу Одбора Општинске Нишке од 30 марта, који од речи до речи гласи овако:

1. Уверења.
2. Понуда за лифровање центрифугалне пумпе и цеви за водоводну мрежу.
3. Најлаша таксе за продају млевене кафе.
4. Проширење гробља.
5. Накнадни кредит за поправку друма Ниш—Прокуље.
6. Исплата накнаде штете за угинулог коња Јорданке Штаменковић.
7. Издајак за прославу заузећа Пшемисла.

И тако даље.
Ето шта ради општина нишка и остале наше варошке општине: Приређују лимунације и проширују гробља...

ПРОТИВ ТРБУШНОГ ТИФУСА И ВЕЛИКИХ БОГИЊА

Педцовање

Лекари Фрацуске Мисије почеће у недељак 6 ов. м. вакцинисање здравих лица против трбушног тифуса и великих богиња.

Вакцинација ће се вршити у Пастеровом Заводу у Нишу свакога дана од 2 часа по подне, а тако исто у Ваљеву, Београду, Крагујевцу, Крушевцу, Зајечару и Ужицу.

У интересу свога здравља потребно је да се грађанство одазове у што већем броју и вакцинише, јер ће се на тај начин осигурати на дуже време од оболевања од поменутих болести.

Вакцинација против трбушног тифуса је потпуно безбедна, изазива мале неадекватности и мало повећавање температуре, које траје један дан или мало дуже — без икаквих последица.

СРБИЈА И БУГАРСКА

Валандовски инцидент

Јутрошња Блгарија, орган г. Данева, доноси ово саопштење:

Обавештени смо да је пуштање о валандовском случају на пушту да буде регулисано између наше и српске владе.

Шта каже једно писмо

Драги Коста,

Писмо које си писао 11 ов. м. добио сам и на исто одговарам. Несрећан случај који је задесио твога брата Вељка и његову задругу неописан је: од њих 11 чељади остало је двоје живо, а 9 умрло. И ово двоје деце умрло би да их није узео себи Живојин и брижљивом негом спасе их.

Ове несрећне жртве, које није хтео нико да гледа, пропале су нешто од болести нешто од нечистоће, зиме и глади. Из Томине задруге није хтео нико ни да се наткучи да би им ватру наложио и воде донео. На писку ових несрећних људи и деце давали им кроз прозор хлеб и остало што се могло. Било је мртвих са болеснима по три дана несахрањени. Њих осморо укупано је више куће, а Вељко је укупан на спасовишту код Томе.

Живојин је нешто од имовине, што је могао, однео кући, а нешто су комшије покрале. Живојин прича да му је њој узео 65 динара што је само једном изишао ше их ојојао укупане!?

Па онда замисли праву пропаст. Војници неколико пута кроз нашу општину пролазише на границу и враћаше се натраг, па баш све опустеше. Аустријски војници тако исто. А поред овог зна довели су аустријске заробљенике и просто нас заранише и пропадосмо.

Прими поздрав од твог брата
21 марта 1915
у Бијосци.

Владислава Кнежевића
земљоделца из Бијоске

Купујте и читајте „Радничке Новине“

РАДИКАЛНА ПАРТИЈА

И БАЛКАНСКА ФЕДЕРАЦИЈА

Два документна

I

По географском положају својем, Балкан чини економски комплекс, који има све потребне погодбе за самостални економски развитак. Као економска целина, он једино може постојати чињеница са којом се мора озбиљно рачунаш, и која има потребну снагу да, у свакој прилици, озбиљно и стварно узме у заштиту своје легитимне интересе.

Окупљање око те живојне потребе Балкана, потребе његове будућности и слободна ојштанка, треба да буде чврста основа за даљи живот Балканскога Савеза. Свест о тој потреби ваља неуморно ширити и развијати у маси народној, јер она је та која је кадра дати снаге и живота тој идеји. Око тога имају сада да се труде балкански државници и политичари.

Савез међу балканским државама, као здраву политичку комбинацију, препоручују и помажу: географски положај балканских држава, релативна једнакост њихових снага, интерес првога реда заједничке им безбедности, скоро једнак ниво њиховог економског и културнога развитка, племенска и верска сродност, и најзад, паметна тежња за обезбеђењем заједничке будућности.

Балкански Савез ће остати политичка догма свега што зна разборито и трезвено мислити на Балкану, и што искрено љуби слободу, самосталност и напредак својега балканскога завичаја.

Самоуправа, 23 март 1913

II

Оно што је данас балканским земљама потребно више но релативно одбранбено поуздање, то је пуно, широко спокојство, мирна и безбрижна преданост привредном и културном раду, државном организовању, у којима су Балканци још толико слаби и заостали, и без којих им у XX веку нема будућности поред све њихове храбрости. То благотворно, пуно спокојство, услов свеколиком најпретку, култури, богаштву и националној снази, обезбеђује само једна тако широка и напредна политич-

ка комбинација, као што је федерација земаља и народа који су, скупо плаћени вековним искуствима, до данас, морали научити да у овом немирном врелу пламена и врења што се зове Балканско Полуострво — нема услова пустиловним амбицијама и мегаломанијама, нема снаге без солидарности, нема будућности без мира и споразума.

Одјек, 25 март 1913

СКУПОЋА У УЖИЦУ

Немарност власти

Пре извесног времена писао сам вам о здравственим приликама ове вароши. Мора да је цензура забранила. Најлакше је као њој забести главу у песак па не хтети ништа чути ни видети. Али ће нас ипак на крај крајева морати чути, кад ми будемо силније проговорили.

Рђавим здравственим приликама придружила се ужасна скупоћа животних намирница, те се тако допунила слика невоље. Но што је најжалосније, нико од надлежних и не покушава да бар колико толико ублажи ту невољу. У једном трепутку нарочитог расположења, кад је скупоћа, или управо немање животних намирница, било питање гладовања великог дела грађанства, општински одбор, уз велику сарадњу наших другова из одбора, донео је одлуку, да општина сама набавља животне намирнице и да их продаје по цени коштања. Да се ова одлука донесе има се заблагодарити и осутву неколицине газда, који би ову ствар омели и — који су је од извршења омели. Држава је изишла у сусрет са вагонима, неки грађани својевољно дали на послугу мовац, али се ипак остало само на одлуци! Општинска управа срамно је капитулирала пред ужичким газдама, који просто арају свет продајом животних намирница. Али је зато општинска управа генијалније решила ствар. Израђен је ценовник намирница. У том погледу ми смо сретнији од осталих. Г. Зотовићу не дадне спавати слава општинске управе те он као компетентнији изради још један, само далеко већи. Управо према својој памети. Не мисли тај човек узалуд.

Ви сигурно мислите да ми сад просто уживамо поред два ценовника. Резултат је испало сасвим супротан ишчекивању г. Зотовића, т.ј. ако је он ништа ишчекивао. Он се стално хвалише изгледом пруског чиновника, али нема куражи, као Немац, да удари на своје политичке пријатеље, да реквизира све животне намирнице и одреди цене, већ се то чини само према сељацима, којима отимају дрва, јаја, сир и тд. па им се плаћа према ценовнику. Сељак сад не сме ништа да донесе на пијаци и тако просто нема извесних животних намирница. Место да се постара да пијаци снабде изобилније, он ценовником удара једну врсту царине. Много би боље било да је г. Зотовић преко својих колега из богатијих округа добавио жито, брашно и тд. Али он се сад само усхићава својим проналаском, као што г.г. ужички посланици сањају само о Великој Србији, а ама баш ништа не воде рачуна о овом и сувише напавеном народу. Темпога mutantur, упамтите, господо!

ПОД РАТНОМ КОСОМ

Милан Манић
обућарски радник из Скопља

Друг Милан био је за време турскога режима члан Скопског Обућарског Синдиката. Сад је био члан Партијске Организације у Велесу одакле је и родом. Извршио је самоубиство 3 марта на положају. У њему велешка организација губи једног активног члана.

Вечан му спомен међу друговима.
Скопље. Д.

ПРВИ МАЈ

Свима организацијама

На синоћној својој седници, Главна Партијска Управа решавала је о извођењу овогодишње Мајске Демонстрације.

После дуже дискусије, решено је да се, овога пута, ни у једном месту не одржавају ни зборови ни демонстрације. Овогодишњи Први Мај биће обележен само Мајским Списом, који ће изаћи око 10 априла, и Мајским Бројем, који ће бити на целом шабаку. Нека се другови због тога најенергичније заузму да и један и други буду расшурени у што већем броју примерака, пошто ће то бити једина манифестација наше револуционарне идеје Првога Маја.

Другови ће и без објашњавања разумети одмах ову одлуку Главне Партијске Управе.

Она није диктована никаквом плашњом од евентуалних жртвава приликом извођења Мајске Демонстрације: она је диктована једноставно немогућношћу да се демонстрација изведе, пошто су готово сви наши другови, у много већем проценту нома у којој зараћеној држави, ван наших редова, на позицијама, по рововима.

А да наша Партија одговара својим високим обавезама интернационалне солидарности, то је она већ доказала једним најубедљивим средством: гласањем против раша; и то ће она доказати и у будуће целокујним својим радом.

Из Партије

Конференција. Управа Месне Организације у Скопљу позива све чланове и другове да дођу на конференцију у недељу 5. априла после подне у 2 часа, у сали хотела „Балкан“.

Дневни ред: Први Мај.

Секретар
Ст. Дивљевић

Помоћ од Америчана

Партијским организацијама и повереницима

Позивају се партијске организације, партијски повереници, или, где њих сад нема, истакнутији другови који врше партиске послове да, у договору и по споразуму са осталим друговима из својих места, саставе спискове породица оних партијских другова који су изгинули, померли, рањени или оболели у рату и којима треба дати помоћ. Као што смо већ нагласили, то важи само за породице оних другова који су били чланови Партије, пошто су тако одредили они који су нам помоћ послали.

Ти спискови, са бројем глава у породици, треба да буду у рукама Главне Партијске Управе најдаље до 15 априла. Према њима ће се одмах разделити сва сума која нам стоји на расположењу, разделити за наш Први Мај несрећним породицама наших партијских другова које је рат упропастио.

ИЗ ДАНА У ДАН

Наше саучешће. — Нашем другу Алимпију Вукашиновићу из Уба умрла је мајка Јелена 28 фебруара и стриц Милутин 1 марта у Јагодина.

Наше другарско саучешће другу и другарици Вукашиновић.

ПОСЛЕДЊЕ ВЕСТИ

(ТЕЛЕГРАМИ ПРЕС-БИРОА)

СИНОЋНИ ТЕЛЕГРАМИ

Артиљериска борба код Београда

Крагујевац. 1. априла. — 30. марта око подне било је артиљеријске борбе код Београда, у којој је узео учешћа и један монитор. Наша је артиљерија својом прецизном ватром убрзо ућушкала непријатеља.

Упорне борбе на Карпатима

Петроград, 31 марта. — Главни генералштаб саопштава: Битка, која се води у Карпатима, у правцу Бартфелда па све до правца пут Стрија, постаје веома интензивна. Наше трупе су напредовале на обема обалама Ондаве. Јужно од Стрпко освојили смо више висова северозападно од Телепоча и постигли смо успех у правцу Ужока, где су после, до крајности огорчене борбе, пали у наше руке висови у области села Буковице, Бенева и Високониса.

Заробили смо 2700 војника и 53 официра, и запленили један топ и око 20 мицраљеза.

На висовима јужно од Волосате, а нарочито у области Козиувке, непријатељ је предузимао помавне нападе са знатним снагама; сви су ти напади одбијени са огромним губитцима по непријатеља.

У Буковини

Петроград, 31. марта. — У Буковини на знатно великом фронту, у правцу Залешчики, непријатељ је ноћу између 28 и 29 марта и преко дана 29 марта предузео бесне нападе по једном плуску и у потпуној помрчини, али је свуда наша пешадија дочекала непријатеља на бајонет и надјачала га.

На фронту западно од Њемена одбили смо више немачких напада.

На осталим секторима нашега фронта долази до све чешћих чарки.

ЈУТРОШЊИ ТЕЛЕГРАМИ

На албанској граници

Ниш, 2 априла. — Из Елбасана нам јављају, да је Елбасан опремио 400 Арнаута и послао их против Србије. Та вест потврђује се и из Струге одакле се јавља да је та арбанашка чета дошла већ у Бајбе. Поред тога, према добивеним извештајима, скупило се 1500 мештана и пребеглица у Подградцу близу наше

границе, који чекају заповест од устаника арнаутских за напад на Србију. Наређено је нашим предстражама, да не буду изненађене.

Потопљени бродови

Беч, 31 марта. — Јављају из Мадрида да је немачки подморски брод У 28 потопио пароброд „Southpoint“ код рта Финистера. Људство брода је спасено.

Јављају из Лондона, да је један немачки подморски брод напао на мали реморкер „Хомер“, који је вукао француску барку „Женерал де Сонис“. Реморкер је успео да се спасе, али је барка потопљена; људство је спасено.

Јављају из Копенхагена, да су две холандске лађе спасле 27 људи, који су припадали персоналу енглеског пароброда „Награлусе“, који је или торпедован или наишао на мину. Овај енглески пароброд био је стављен на службу комитету за помоћ Белгијанаца.

Борбе на Карпатима

Петроград, 1 априла. — Главни генералштаб саопштава: У Карпатима, у кланцу Ужок, понављају се борбе. Ноћу 31 марта наше су трупе напредовале нешто мало и успешно добиле поновљене против-нападе непријатељеве на висове јужно од линије Волосате-Буковице.

Заробили смо од прилике хиљаду војника и запленили два мицраљеза.

Пропали покушаји за офанзивом

Петровград, 1 априла. — Пропали су непријатељеви покушаји да пређу у офанзиву на висовима јужно од Козиувке и у Буковини на десној обали Прута у области Черновица.

На осталим секторима целог нашег фронта влада потпуно затишје.

Услед топлења снега путеви су свуда у рђавом стању.

О Г Л А С И

Радници: зидарски и нимермански потребни су одмах, плата добра. Јавити се Лазару Рацковићу, инжењерско одељење Вардарске Дивизије. 2-5

Један кројачки радник за мали посао потребан је Борбу Поповићу, кројачу из Соко Бање, плата по Александарској класи, посао сталан. 2-3

Господину

Е. Ефремијадесу

санитетском поручнику при VIII рез. болници.

Господине Докторе, не могу да пропустим прилику а да вам и овим путем не заблагодарим на Вашем труду, заузимању и лекарском знању које сте уложили те да мог супруга спасете од опаке болести пегавог тифуса.

Што је мој супруг потпуно оздравио имам једино да заблагодарим Вама, господине докторе.

Поштује Вас

Настасија Ђ. Радовановић

Са неизмерним болом у души, извештавамо сроднике, пријатеље и познанике, да је наш мили и никад непрежаљени син, брат, синовац, ујак и унук

МИЉКО СИМЕУОВИЋ

трговац из Пожеге

после многих борби и патњи, у сва три рата, као војни обвезник I позива, на непрекидној дужности, испустио своју много напавену душу, у ваљевској болници 3 марта ове год. у најлепшој младости свога живота, од опаке болести запалења; а далеко од своје родбине, да му могли указати ма какве помоћи при последњем часу његовог живота.

Услед прекинутог саобраћаја, нисмо могли имати ни то задовољство, да последњи пут видимо нашег доброг Миљка. Посмртни остаци милог нам покојника, сахрањени су привремено у ваљевском гробљу.

Крушевац — Пожега, Марта 1915 год.

ВЕЧИТО ОЖАЛОШЋЕНИ:

отац Милосав Симеуовић, трговац, брат Маленко Симеуовић, трг., сестре Кашарина и Љубица, стричеви Милић Симеуовић инжењерски мајор, Таназије Симеуовић и Новица Симеуовић, стрине Мара и Иванка, баба Јелка, сестричине Ангелина и Анка, зет Драгић Цвијовић и остала родбина